

67.9/4УКР/401
А 98

Міністерство освіти і науки України
ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ НАФТИ І ГАЗУ

АШИКОВА Евеліна Ібрагимівна

Ашикова

67.9/4УКР/401+
65.9/4УКР/28

УДК 353.1:502/504

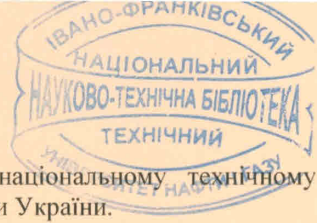
А 98

МЕХАНІЗМИ РЕАЛІЗАЦІЇ
ДЕРЖАВНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПОЛІТИКИ
НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

25.00.02 – механізми державного управління

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу Міністерства освіти і науки України.

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, професор, заслужений діяч науки і техніки України
ГРИЦЯК Ігор Андрійович,
Центр правових та підприємницьких досліджень,
директор.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління, професор
БЕЗВЕРХНЮК Тетяна Миколаївна,
Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України,
завідувач кафедри управління проектами;
кандидат наук з державного управління
ФЕСЯНОВ Петро Олексійович,
Святошинська районна державна адміністрація
в м. Києві, головний спеціаліст.

Захист відбудеться 5 грудня 2014 року об 11 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 20.052.07 Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу за адресою: 76010, м. Івано-Франківськ, вул. Короля Данила, 13, к. 12-21.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу за адресою: 76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15.

Автореферат розісланий 31 жовтня 2014 року.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

А.В. Мазак

an2488

ГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Тема. Існуючий характер розвитку сучасного українського суспільства на основі інтенсивного споживання природних ресурсів зумовлює техногенні зміни довкілля, що мають екологічні та соціально-демографічні наслідки в регіонах України. Погіршення стану здоров'я населення та відносно коротка тривалість життя безпосередньо пов'язані із забрудненням навколишнього природного середовища та незадовільним рівнем екологічної безпеки в процесі життєдіяльності людини.

В умовах розвитку сучасного державотворення зростає роль держави у формуванні екологічної політики, серед головних завдань якої є стабілізація і поліпшення екологічного стану території країни шляхом реалізації державної екологічної політики за інтегрованим підходом соціально-економічного розвитку України для забезпечення переходу до сталого розвитку економіки та впровадження екологічно збалансованої системи природокористування. Удосконалення системи інтегрованого екологічного управління здійснюється, насамперед, шляхом включення екологічної складової до програм розвитку секторів економіки. Пріоритет територіального підходу щодо реалізації державної екологічної політики дає змогу враховувати особливості кожного регіону.

В останні роки все більшої актуальності набуває реалізація державної екологічної політики на регіональному рівні. Різні регіони країни мають свої особливі історичні, природні, соціальні та економічні умови функціонування територій з усім комплексом життєвих процесів та специфічністю впливу на навколишнє природне середовище. Екологічна ситуація в Україні, в залежності від територіальної приналежності, різниться як гостротою проблем, так і можливостями їх практичного вирішення. З огляду на це, необхідна регіональна диференціація управлінських рішень та практичних дій в рамках конкретних механізмів реалізації державної екологічної політики, функціонування яких має бути спрямовано на створення умов для гармонійного та збалансованого розвитку довкілля, стабілізацію й покращення екологічної ситуації. Запорукою ефективного сталого розвитку регіону має стати дія механізмів державної екологічної політики на регіональному рівні.

Аналіз основних показників техногенного навантаження на навколишнє природне середовище та витрат на природоохоронні заходи свідчить про погіршення стану довкілля як життєво важливого середовища для існування людини та складової частини національної безпеки країни. Така ситуація пов'язана, насамперед, із структурними деформаціями галузей економіки України, за яких впродовж тривалого часу перевага надавалася розвитку сировинно-видобувних, найбільш екологічно небезпечних галузей промисловості. Тому ці чинники, а також відсутність необхідних обсягів інвестицій для оновлення технологій та здійснення природоохоронних заходів, зумовили незадовільний стан довкілля. Як наслідок, ризик виникнення надзвичайних ситуацій в Україні значно вищий, ніж у розвинутих країнах, зокрема в країнах Європейського Союзу.

an 2484 - an 2488

Інформаційно-довідковою базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти України, міжнародні документи, аналітичні й статистичні матеріали Міністерства екології та природних ресурсів України, Державної служби статистики України, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених з питань охорони довкілля, періодичні видання, наукова інформація із всесвітньої комп'ютерної мережі Internet, результати особистих спостережень автора.

Наукова новизна дисертації полягає в комплексному науковому дослідженні феномену становлення державної екологічної політики на регіональному рівні та механізмів її реалізації, на основі якого зроблено аналіз можливостей використання міжнародної допомоги та залучення інвестицій в процесі реалізації цієї політики й визначено перспективні напрями вдосконалення механізмів реалізації державної екологічної політики. Найважливіші наукові положення, що розкривають новизну і зміст дисертаційного дослідження, полягають у тому, що:

уперше:

– запропоновано оновлену класифікацію механізмів реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні, серед яких ключове місце займають основні – організаційний, правовий й економічний та допоміжні – кадровий, інформаційний й громадського впливу, названа класифікація ґрунтується на регулятивному екологічному національному й міжнародному законодавстві, стандартах і нормах;

– обґрунтовано шляхи використання міжнародної допомоги та залучення інвестицій в процесі реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні;

удосконалено:

– сучасні підходи до формування та реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні, які зокрема мають враховувати європейські принципи регіональної екологічної політики і полягають у: розробленні та реалізації регіональних стратегій із залученням цільових індикаторів збереження екосистем з метою подолання сучасних тенденцій щодо їхньої деградації; забезпеченні сталого збалансованого землекористування з використанням екологічно раціонального територіального планування та управління земельними ресурсами; створенні комплексної регіональної інфраструктури охорони, оздоровлення та відтворення навколишнього природного середовища та його екосистем; розвитку чистого виробництва, заохоченні екологічного підприємництва; доступності екологічної інформації; розробленні регіональних стратегій, покликаних стимулювати зміну нерациональних регіональних структур споживання, з урахуванням місцевих культурних традицій;

– визначення поняття "механізм громадського впливу", який передбачає взаємодію органів державної влади та громадськості у сфері охорони навколишнього природного середовища при: розробці нормативно-правових актів; захисті прав та інтересів громадян і держави на національному та міжнародному рівнях; проведенні експертизи проектів будівництва екологічно небезпечних об'єктів і тощо, що сприятиме раціональному та ефективному використанню природних ресурсів;

набули подальшого розвитку:

– систематизація понятійно-категоріального апарату дослідження, зокрема розширено предметне поле та уточнено зміст понять "державна екологічна політика на регіональному рівні", "організаційний механізм реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні", "правовий механізм реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні", "економічний механізм реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні", "кадровий механізм", "інформаційний механізм";

– напрями удосконалення механізмів реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні, суть яких зводиться, з одного боку, до активнішої співпраці органів місцевого самоврядування, підприємств, громадських організацій тощо, спрямованої на зменшення забруднення довкілля, що має стати пріоритетом у вдосконаленні механізмів реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні, а з другого боку – до запозичення світового досвіду впровадження біогазових устаткувань, що дасть змогу практично захищати навколишнє природне середовище від забруднення;

– обґрунтування необхідності створення регіональної інформаційної бази екологічних даних, яка сприятиме підвищенню ефективності реалізації державної екологічної політики, своєчасному попередженню надзвичайних ситуацій, прийняттю управлінських рішень, спрямованих на забезпечення екологічного розвитку, формуванню екологічно орієнтованої суспільної думки, покращенню доступу до екологічної інформації населення.

Практичне значення одержаних результатів визначається тим, що розроблені в дисертації теоретичні положення доведені до рівня конкретних пропозицій, придатних до впровадження в інститутах державної влади в процесі реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні. Основні наукові розробки можуть бути використані також науковими установами, громадськими організаціями та іншими інституціями, діяльність яких пов'язана із захистом навколишнього середовища та забезпеченням сталого розвитку регіонів. Окремі наукові результати у формі теоретичних розробок та рекомендацій впроваджені:

– при складанні програми "Реформування та розвиток житлово-комунального господарства на період до 2010 року" і проекту програми "Поводження з твердими побутовими відходами на 2009-2011 роки" Автономної Республіки Крим, де застосовувались новітні підходи збалансованого використання природних ресурсів та пропозиції щодо використання твердих побутових відходів у видобутку біогазу (акт про впровадження від 15.09.2009 р.);

– при створенні регіональних інформаційних баз еколога-економічних даних, які повинні підвищити ефективність державного регулювання екологічного розвитку регіонів, та моделі механізмів державного регулювання екологічного розвитку Автономної Республіки Крим, з метою координації процесів суспільного виробництва, які використовуються в практичній роботі у межах компетенції структурними підрозділами Міністерства екології та природних ресурсів України при здійсненні

функцій регулювання екологічним розвитком регіонів (акт про впровадження від 20.10.2009 р.);

– при розробленні Стратегії сталого розвитку Бахчисарайського району Автономної Республіки Крим до 2017 року, щодо формування пріоритетів екологічного розвитку регіону та покращення форм взаємозв'язків органів державної влади і громадськості, спрямованих на покращення стану довкілля в районі (акт про впровадження від 24.02.2014 р.).

Теоретичні розробки дослідження використовуються у навчальному процесі Національної академії державного управління при Президентові України при викладанні дисципліни "Планування регіонального розвитку" (довідка № 04/09 від 15.10.2009 р.) та Національною академією природоохоронного та курортного будівництва при викладанні навчального курсу "Рациональне природокористування" (довідка № 01/383 від 22.05.2009 р.).

Особистий внесок здобувача. Дисертація є самостійно виконаною працею, в якій викладено авторські розробки щодо вдосконалення механізмів реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні. Опубліковані наукові праці містять положення, висновки та пропозиції, сформульовані особисто автором і відображають його конкретний внесок у розвиток галузі науки "Державне управління", який вказано в переліку основних публікацій та актах впровадження. У дисертації не використовувалися ідеї та розробки, що належать співавторам [1; 8; 11; 13; 17].

Апробація результатів дисертації. Науковий зміст основних результатів дослідження та їх практичне застосування обговорювались на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях: "Проблеми трансформації системи державного управління в умовах політичної реформи в Україні" (Київ, 2006), "Актуальні проблеми муніципального управління" (Київ, 2007), "Державне та муніципальне управління в умовах політико-адміністративної реформи" (Луцьк, 2007), "Статистична оцінка соціально-економічного розвитку" (Хмельницький, 2007), "Стратегія реформування системи державного управління на засадах демократичного врядування" (Київ, 2007), "Європейські орієнтири муніципального управління" (Київ, 2008), "Новітні тенденції розвитку демократичного врядування: світовий та український досвід" (Київ, 2008), "Стратегія регіонального розвитку формування та механізми реалізації" (Одеса, 2008), "Удосконалення механізмів державного управління та місцевого самоврядування" (Київ, 2009), "Демократичне врядування: наука, освіта, практика" (Київ, 2009), "Ринкові у сфері природокористування: теорія, методологія, практика" (Луцьк, 2011), "Суспільні трансформації в сучасному світі" (Сімферополь, 2013), "Правові аспекти публічного управління: теорія та практика" (Дніпропетровськ, 2013), "Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України" (Дніпропетровськ, 2014).

Публікації. Результати проведених досліджень, теоретичні та методологічні положення викладені у 22 друкованих роботах, серед яких: 7 – статті у наукових фахових виданнях; 1 – колективна монографія, 14 – тези конференцій. Загальний обсяг публікацій становить 5,6 обл.-вид. арк.

Структура і обсяг дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг тексту дисертації – 220 сторінок, в тому числі основного – 182. Дисертація містить 8 додатків та список використаних джерел, що складається із 189 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У *вступі* обгрунтовано вибір теми дослідження та її актуальність, сформульовано мету та визначено об'єкт, предмет і завдання дослідження, охарактеризовано наукову новизну, практичне значення отриманих результатів та інформацію щодо їх апробації. .

У *першому розділі* – *"Теоретичні та методологічні основи державного управління щодо реалізації екологічної політики на регіональному рівні"* – досліджено засади державного управління реалізацією екологічної політики на регіональному рівні, вивчено закордонний досвід формування та реалізації екологічної політики на регіональному рівні, оцінено сучасний стан забезпечення екологічних прав громадян за європейськими стандартами в процесі реалізації екологічної політики.

З метою розкриття основних засад державного управління реалізацією екологічної політики на регіональному рівні досліджено історію розвитку суті поняття "екологія", неокласичну та неокейнсіанську моделі управління екологічною сферою як джерела; проаналізовано теоретичні напрацювання в теорії державного управління для з'ясування існуючих поглядів щодо визначення суті таких термінологічних словосполучень, як "екологічна політика" та "реалізація екологічної політики на регіональному рівні". Підсумовано, що сьогодні відсутній консенсус щодо єдиного трактування змісту і форм реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні, що призводить до певних незручностей в роботі науковців та службовців, які використовують дану термінологію. Відсутнє єдине загальноприйняте визначення екологічного управління (використовуються терміни "управління природокористуванням", "управління охороною навколишнього середовища", "управління природоохоронною діяльністю", "еколого-економічне управління" тощо). Зауважено, що в основу проведеного дослідження покладено управління саме охороною навколишнього природного середовища, яке включатиме еколого-економічну та еколого-соціальну складові.

На основі аналізу підходів науковців сформульовано власне визначення терміну "екологічна політика" – координуюча першооснова, яка формує і приводить у рух ресурси підприємства (організації) для досягнення цілей у сфері раціонального природокористування, охорони навколишнього середовища і забезпечення екологічної безпеки за допомогою політичних, економічних, юридичних, освітніх та інших заходів.

Значено, що державна екологічна політика – це складова політики держави, що відображає сукупність її цілей і завдань у сфері екології, які формуються політичною системою держави відповідно до її соціального призначення і реалізуються нею за допомогою певних механізмів. Сформульовано мету, визначено рівні та умови реалізації державної екологічної політики, виокремлено суб'єктів екологічної політики.

Охарактеризовано способи та методи реалізації екологічної політики. Під реалізацією екологічної політики на регіональному рівні варто розуміти діяльність органів державної влади (всіх рівнів) щодо вироблення та практичного втілення управлінських рішень для здійснення регулюючих, організуючих та координуючих впливів на сферу природокористування з метою реалізації функції держави щодо неухильного дотримання стандартів екологічного розвитку в регіонах України.

Виокремлено потребу підвищення уваги до питання формування та реалізації екологічної політики на регіональному рівні, оскільки розвиток нашої держави в цілому визначається та залежить від розвитку регіонів. Акцентовано увагу на необхідності закладення в системі державного управління концепції постійного вдосконалення екологічної політики на регіональному рівні.

З метою запозичення досвіду з формування та реалізації екологічної політики на регіональному рівні проаналізовано сім програм дій Європейського Союзу у сфері навколишнього середовища. Встановлено, що впродовж останнього десятиліття в Європі сформувався "новий регіоналізм", який передбачає, що регіональний розвиток повинен базуватися на внутрішньому потенціалі регіону – регіональній економіці, природних ресурсах та перевагах територіального розташування з передачею частини владних повноважень від державних до регіональних органів.

Зазначено, що наближення меж Європейського Союзу до кордонів України вимагає визначення більш ефективної стратегії і тактики інтеграції України до ЄС в аспекті адаптації європейського досвіду з реалізації екологічної політики. Особливу увагу зосереджено на необхідності створення умов для обов'язкового проведення стратегічної екологічної оцінки під час розробки планів і програм розвитку та на рівні стратегічного планування, охарактеризовано переваги проведення стратегічної екологічної оцінки; виокремлено нормативно-правові акти України, якими регламентуються питання проведення стратегічної екологічної оцінки. Доведено, що корисним для України може стати досвід із дослідження відновлювальних джерел енергії. Звернено увагу основні існуючі в нашій державі проблеми у сфері впровадження "зеленої" енергетики та необхідності їх негайного вирішення.

Актуалізовано проблему відсутності національного нормативно-законодавчого підґрунтя, яке б повністю відповідало вторинному законодавству ЄС в галузі охорони довкілля. Зазначено, що нормативною базою екологічного права є екологічне законодавство України, головними джерелами якого є Конституція України, Земельний, Водний і Лісовий кодекси України, Кодекс України про надра, інші закони та нормативно-правові акти. Проаналізовано один з важливих інструментів забезпечення екологічних прав громадян – Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища". Виокремлено та охарактеризовано як закріплені у Конституції України та в міжнародних пактах з прав людини (1966) громадянські (особисті), політичні, культурні права, так і юридично значущі екологічні права і законні інтереси, які проявляються більшою чи меншою мірою в кожному із зазначених видів прав.

Оцінена існуюча класифікація екологічних прав громадян: конституційні права; інші права, передбачені чинним законодавством. Охарактеризовано юридичні аспекти (зазначеної класифікації), суть яких полягає у тому, що, чинне законодавство базується на екологічному праві як комплексній галузі права, яке складається з таких підгалузей, як земельне, водне, лісове, гірниче право та деякі інші й якими регулюються відносини в галузі охорони й раціонального використання окремих природних ресурсів. Найбільш ефективною формою захисту порушеного суб'єктивного екологічного права, як показує зарубіжний та вітчизняний досвід, є саме судова форма.

Констатовано, що у ЄС закріплено право на доступ до правосуддя з питань, що стосуються навколишнього середовища. Проаналізовано положення Європейського регламенту з екологічного управління і аудиту щодо забезпечення екологічних прав громадян з метою подальшого їх впровадження в українську практику. Доведено важливість ролі інституційно-функціональної структури у забезпеченні екологічних прав громадян за європейськими стандартами в процесі реалізації екологічної політики; охарактеризовано п'ять рівнів системи управління реалізацією екологічної політики.

Охарактеризовано результати підписання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншої у забезпеченні екологічних прав громадян за європейськими стандартами в процесі реалізації екологічної політики, взаємодію вітчизняних інституцій цієї сфери з аналогічними інституціями європейських країн, впровадження багатосторонніх екологічних угод, соціальну прийнятність та економічну ефективність управлінських рішень.

У другому розділі – "Державна екологічна політика на регіональному рівні та механізми її реалізації" – досліджено особливості реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні, розкрито класифікацію механізмів її реалізації.

Проаналізовано стан навколишнього середовища України, опираючись на дані українських та світових досліджень, констатовано наявність в державі еколого-економічної кризи. У процесі дослідження встановлено, що державна екологічна політика на регіональному рівні є органічною складовою національної екологічної політики. Констатовано, що вирішення регіональних екологічних проблем безпосередньо впливає на соціально-економічну стабільність в Україні. Акцентовано увагу на тому факті, що при загальній спрямованості державної стратегії переходу на засади сталого розвитку особливої актуальності набуває управління охороною довкілля, раціональним використанням природних ресурсів та безпекою життєдіяльності людини. Його значущість зростає в умовах децентралізації управління та підвищення ролі соціально-економічного розвитку регіонів. Охарактеризовано два аспекти державної екологічної політики на регіональному рівні: 1) як екологічну політику держави щодо регіонів; 2) як екологічну політику, яка здійснюється регіонами. У першому випадку державна екологічна політика на регіональному рівні реалізується центральними органами державної влади, у другому – місцевими органами влади і самоврядування, де значну роль відіграє розмежування повноважень між різними

гілками влади у сфері природокористування і охорони навколишнього природного середовища.

Розкрито зміст регіональної екологічної політики, механізми, принципи та функції її реалізації. Акцентовано увагу на особливостях державної екологічної політики на регіональному рівні, головними з яких є: розмежування повноважень державних і місцевих органів у галузі охорони навколишнього середовища; реалізація політики як у формі виконання спеціально розроблених екологічних планів дій або програм, так і через інтегрування екологічної складової у загальні програми розвитку або регіональні плани дій.

Досліджено процес практичного запровадження інструментів державної підтримки регіонів, який реалізується через укладення та виконання угод щодо регіонального розвитку. Охарактеризовано нормативно-правове забезпечення, яке є основою для розробки програм на місцевому рівні. Зазначено, що важливою умовою розробки програм має стати необхідність врахування міжнародних норм, виконання вимог міжнародних угод, договорів, конвенцій, учасником яких є Україна. Виокремлено типові помилки, допущені розробниками при формуванні регіональних програм та основні недоліки, які перешкоджають ефективному використанню регіональних програм розвитку як дієвого інструменту впровадження екологічної політики та запропоновано рекомендації щодо їх усунення. Доведено необхідність вдосконалення місцевих планів дій щодо охорони навколишнього природного середовища.

Підсумовано, що мета екологічного управління на регіональному рівні полягає не тільки у виконанні формальних еколого-економічних функцій, а й у створенні та підтримці функціонування неформальної системи місцевих екологічних ініціатив, екологічного самоврядування та формування завдань щодо соціального, економічного та екологічного розвитку як триєдиного процесу. Виокремлено основні завдання реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні.

Запропоновано авторський підхід до класифікації механізмів реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні за функціональною ознакою: основні – організаційний, правовий, економічний та допоміжні: кадровий, інформаційний та громадського впливу, які спираються переважно на регулятивне екологічне національне й міжнародне законодавство, стандарти і норми. Охарактеризовано позитивний досвід з реалізації кожного із запропонованих механізмів, вказано на проблемні моменти у їх реалізації та сформульовано рекомендації з усунення наявних проблем. Підсумовано, що в Україні на належному рівні розвинений кожен із досліджуваних механізмів реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні, проте потребує вдосконалення процес їх практичного застосування.

Зазначено, що збалансованість регіонального розвитку визначається багатьма параметрами (наявністю надійних систем водопостачання; якістю води, повітря; створенням інфраструктури охорони навколишнього середовища), які необхідно враховувати в процесі надання органам місцевої влади досить широких повноважень у вирішенні екологічних проблем. Зроблено акцент на потребі децентралізації процесу ухвалення рішень у розв'язанні екологічних проблем, оскільки місцева влада та

громадяни краще розуміють власні проблеми, труднощі і потреби. Доведено, що екологічна політика на регіональному рівні повинна спрямовуватися, перш за все, на попередження негативного впливу на навколишнє середовище, підвищення вимог до керівників міністерств і відомств у питаннях дотримання природоохоронного законодавства; підвищення вимог і до спеціально уповноважених органів державного управління в галузі охорони природи.

У третьому розділі – "Вдосконалення механізмів реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні" – сформульовано шляхи вирішення проблем у сфері екології в умовах європейської інтеграції, запропоновано напрями вдосконалення механізмів реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні, проведено аналіз можливостей використання міжнародної допомоги та залучення інвестицій в процесі реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні.

Формулюючи шляхи вирішення проблем у сфері екології в умовах європейської інтеграції та подальшого розвитку міжнародного співробітництва, запропоновано й доведено потребу забезпечувати сталий розвиток виключно шляхом ефективного використання всіх видів ресурсів, структурно-технологічної реструктуризації виробництва, використання творчого потенціалу всіх членів суспільства для побудови демократичної держави. Наголошено на тому, що Україна керується основними ідеями і принципами, які декларовані на конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку в Ріо-де-Жанейро (1992), отже, вона може забезпечити сталий розвиток виключно шляхом ефективного використання всіх видів ресурсів, структурно-технологічної реструктуризації виробництва, використання творчого потенціалу всіх членів суспільства для побудови демократичної держави.

Запропоновано вивчити та запозичити кращі зразки досвіду з оцінки результатів і наслідків політики сталого розвитку на основі використання індикаторів, якими охоплено три напрями сталого розвитку: економічне зростання, соціальний розвиток та охорона довкілля. Доведено необхідність на етапі становлення екологічної політики використовувати економічні методи, що спираються на традиційний ринковий механізм, з одночасним посиленням вимог до дотримання природоохоронного законодавства, на економічне стимулювання приватного капіталу (пряма дотація очисних і інших видів обладнання, пільгове цільове кредитування приватного сектора, система податкових пільг тощо). Акцентовано увагу на необхідності виконання Україною у рамках Угоди про асоціацію зобов'язань приведення екологічних стандартів виробництва до вимог ЄС, що дасть можливість наблизитися до стандартів ЄС та реально поліпшити стан довкілля у нашій державі.

Підсумовано, що для забезпечення належного функціонування механізмів реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні необхідним є комплексний підхід, участь у цьому процесі як природокористувачів, так і розробників прогресивних технологій, адміністраторів і екологів територій, підприємців, потенційних інвесторів. Виокремлено особливу роль громадськості у реалізації державної екологічної політики.

Доведено необхідність обов'язкового запровадження в Україні стратегічної екологічної оцінки, яка повинна стати важливим інструментом планування і прийняття рішень з метою забезпечення сталого розвитку; систематизованим процесом, що використовуватиметься для підтримки прийняття рішень, які враховуватимуть вплив людської діяльності на навколишнє природне середовище. Обґрунтовано, що стратегічна екологічна оцінка допоможе ввести фактор впливу на довкілля в розробку проектних пропозицій, політик і програм у такий спосіб, за допомогою якого враховуватимуться витрати, потреба в ресурсах і робочій силі; вивчатимуться наслідки соціально-економічного характеру для населення тощо.

З'ясовано, що в нинішніх умовах високого рівня енергетичної безпеки країни неможливо досягти без співробітництва з європейськими та іншими державами світу, а значить, неможливо забезпечити й сталий розвиток. Зазначено та доведено, що енергетична безпека в контексті реалізації державної екологічної безпеки передбачає досягнення економічно ефективного та екологічно безпечного забезпечення енергетичними ресурсами економіки і соціальної сфери держави.

На основі закордонного досвіду доведено важливість, зважаючи на загострення проблеми забруднення навколишнього середовища відходами, а також зростаючий дефіцит енергетичних ресурсів, подальшого впровадження ефективного та економічно доцільного методу переробки та отримання енергії з відходів – біогазу, який є ефективним шляхом боротьби з забрудненням довкілля. Акцентовано увагу на перевагах біогазу перед природним газом. Підсумовано, що проблему відходів необхідно розглядати у рамках єдиного підходу до економіко-екологічних та ресурсно-технологічних аспектів як: економічного (розвиток вторинного ресурсокористування); екологічного (досягнення екологічної безпеки); соціального (забезпечення). Встановлено, що використання біоенергетики забезпечить успішне вирішення не тільки економічних та екологічних проблем, але й політичних на національному, регіональному та місцевому рівнях.

Доведено, що перспективні напрями вдосконалення механізмів реалізації державної екологічної політики полягають у запозиченні світового досвіду впровадження біогазових устаткувань на регіональному рівні. Зазначено, що співпраця органів місцевого самоврядування, підприємств, громадських організацій із зменшення забруднення довкілля має стати пріоритетним напрямом у вдосконаленні механізмів державного управління захистом довкілля. Особливу увагу при формулюванні напрямів вдосконалення механізмів реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні зосереджено на необхідності впровадження: механізмів відшкодування збитків, що мають місце при техногенних і природних катастрофах, які повинні забезпечити оцінку збитків та потреб у компенсаційних ресурсах, а також відшкодування витрат; механізмів запобігання збиткам, що мають забезпечувати правовий та економічний захист діяльності щодо запобігання збиткам, правову й економічну відповідальність за збільшення величини ризику, зацікавленість суб'єктів господарювання й управління у запобіганні ризику.

З метою вдосконалення кадрового механізму реалізації екологічної політики, запропоновано розробити та запровадити кваліфікаційні вимоги до посадових осіб з екологічних знань, особливо щодо тих, які приймають екологічно значущі рішення.

Запропоновано й доведено шляхом апробації в Міністерстві екології та природних ресурсів України необхідність створення інформаційної бази екологічних даних, основними джерелами наповнення якої мають бути дані моніторингу довкілля та дані підприємств, установ і організацій, які проводять первинний облік у галузі охорони навколишнього природного середовища, а також довідки, зауваження та пропозиції, що надаються відповідними громадськими організаціями і окремими громадянами тощо.

Актуалізовано потребу вдосконалення інструментів державної екологічної політики на регіональному рівні, а саме інформування населення щодо рівнів ризику, пов'язаних з техногенним навантаженням. Доведено необхідність посилення громадського впливу в процесі реалізації завдань регіональної екологічної політики. Наголошено на потребі активнішої співпраці екологічних громадських організацій з науковцями, експертами, лікарями-епідеміологами та ін. у процесі реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні.

Доведено важливість і необхідність використання в сучасних умовах міжнародної допомоги та залучення інвестицій в процесі реалізації державної екологічної політики, в тому числі і на регіональному рівні. Констатовано, що зазначена потреба тісно пов'язана із необхідністю реформування системи фінансування охорони навколишнього середовища та заходів, пов'язаних із відтворенням та підтриманням, відповідно до ринкових відносин, природних ресурсів України у належному стані. Зазначено, що реформування фінансової системи на всіх рівнях має здійснюватися щонайменше в двох взаємопов'язаних напрямках: цільового використання коштів, отриманих від екологічних зборів, штрафних санкцій за порушення природоохоронного законодавства на охорону навколишнього середовища, відтворення та підтримання природних ресурсів у належному стані; створення державної фінансової інституції для управління екологічними платежами.

Констатовано, що одним з пріоритетів державної політики є факт співробітництва України з Європейським Союзом у сфері екології. Як важливий чинник в контексті перспективних напрямів вдосконалення механізмів державного управління захистом екології, це співробітництво здійснюється за кількома актуальними для обох сторін аспектами: отримання бюджетної підтримки в сектор охорони довкілля; співробітництво з Європейською агенцією довкілля; зміна клімату. Для забезпечення державної екологічної політики України та на шляху європейської інтеграції країни необхідно створити умови (інформування, інвестиційної привабливості, економічної обґрунтованості та ін.) для обов'язкового проведення стратегічної екологічної оцінки під час розробки планів і програм розвитку та на рівні стратегічного планування.

Обґрунтовано необхідність використання міжнародної допомоги та залучення інвестицій в процес реалізації державної екологічної політики, в тому числі і на

регіональному рівні. Констатовано, що формально найбільша частка витрат використовується на фінансування головного національного пріоритету – очищення та запобігання забрудненню вод, проте національна екологічна політика ще не сформульована на рівні конкретних завдань, вирішення яких дало б змогу контролювати реалізацію узгоджених цілей, політичні заяви здебільшого декларативні і не визначають загальних пріоритетів. Підсумовано, що потреба залучення інвестицій в процесі реалізації державної екологічної політики, в тому числі й на регіональному рівні, співзвучна з необхідністю реформування цілої системи фінансування охорони навколишнього середовища та заходів, пов'язаних із відтворенням і підтриманням природних ресурсів у належному стані в Україні відповідно до ринкових відносин. Запропоновано напрями реформування фінансової системи на загальнодержавному та регіональному рівнях. Обґрунтовано потребу створення Національного екологічного фонду та вдосконалення організаційної структури з управління державними коштами, що спрямовуються на охорону навколишнього середовища і використання природних ресурсів, що підвищить ефективність управління у цій сфері та стане одним із елементів адміністративної реформи.

Доведено, що одним із перспективних і ефективних шляхів вирішення проблеми інвестування природоохоронної діяльності може стати лізинг. Констатовано, що важливим завданням при визначенні подальших шляхів залучення інвестицій в процесі реалізації державної екологічної природокористування та природоохоронної діяльності є розроблення єдиної загальнодержавної еколого-інвестиційної програми.

ВИСНОВКИ

У дисертації забезпечено виконання актуального наукового завдання – визначення шляхів становлення та вдосконалення механізмів реалізації державної екологічної політики в умовах європейської інтеграції України. Одержані результати дослідження дають підставу сформулювати наступні висновки.

1. Аналіз теоретико-методологічних засад державного управління реалізацією екологічної політики на регіональному рівні та сучасних підходів до її формування показує, що для практичного вирішення існуючих проблем у сфері довкілля науковці різних країн світу використовують різні моделі управління екологічною сферою, серед яких визнано дві головні політекономічні школи – неокласичну та неокейнсіанську. У концепції першої школи переважає ринкове регулювання, а у другій – державне регулювання. В процесі вивчення теоретико-методологічних засад державного управління реалізацією екологічної політики на регіональному рівні з'ясовано деякі сутнісні особливості таких термінологічних словосполучень, як "екологічна політика" та "реалізація екологічної політики на регіональному рівні".

2. Оцінка сучасного стану забезпечення екологічних прав громадян за європейськими стандартами в процесі реалізації екологічної політики показує, що таке забезпечення має базуватися на ефективному функціонуванні системи законодавства у сфері охорони навколишнього природного середовища, спрямованого на досягнення національних пріоритетів. Основними вимогами до такого законодавства є його

наближення до відповідних директив ЄС, забезпечення впровадження багатосторонніх екологічних угод, стороною яких є Україна, соціальна прийнятність, економічна ефективність. Законодавство має сприяти гнучкому застосуванню відповідних економічних інструментів для стимулювання впровадження інноваційних екологічних технологій, розв'язанню екологічних проблем на місцевому рівні.

3. Сучасні підходи до формування та реалізації екологічної політики на регіональному рівні повинні враховувати європейські принципи регіональної екологічної політики, які означають: розроблення і реалізацію регіональних стратегій із залученням цільових індикаторів збереження екосистем з метою подолання сучасних тенденцій щодо їхньої деградації; забезпечення сталого збалансованого землекористування з використанням екологічно раціонального територіального планування та управління земельними ресурсами; створення комплексної регіональної інфраструктури охорони, оздоровлення і відтворення навколишнього природного середовища та його екосистем (водокористування, землекористування, санітарно-гігієнічна структура, система поводження з відходами тощо); розвиток чистого виробництва, стимулювання екологічного підприємництва, доступність екологічної інформації; розроблення регіональних стратегій, покликаних стимулювати зміну нерациональних регіональних структур споживання, з урахуванням місцевих культурних традицій.

Дослідження особливостей державної екологічної політики на регіональному рівні дало змогу виявити наявність розмежування повноважень державних і місцевих органів в галузі охорони навколишнього середовища на основі певних критеріїв, основними з яких є: джерела фінансування заходів по охороні довкілля; статус природних ресурсів (загальнодержавного або місцевого значення); масштаби впливу на довкілля (рівень, якому підлягає територія: місцевий регіональний, міжрегіональний, транснаціональний). Інша особливість державної екологічної політики на регіональному рівні полягає в тому, що ця політика реалізується як у формі виконання спеціально розроблених екологічних планів дій або програм, так і через інтегрування екологічної складової у загальні програми розвитку або регіональні плани дій.

4. Розкриття сутності організаційного, правового, економічного та інших механізмів реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні дало змогу поділити їх на основні – організаційний, правовий, економічний, та допоміжні: кадровий, інформаційний та громадський, які спираються переважно на регулятивне екологічне національне й міжнародне законодавство, стандарти і норми. При цьому виявлені особливості функціонування механізмів реалізації державної екологічної політики в Автономній Республіці Крим, до яких можна віднести перехід до роботи на професійній основі, просування екологічних ідей у суспільну свідомість, прагнення до кооперації між екологічними громадськими організаціями, побудові коаліцій і мереж, включення в українські й міжнародні мережі та організації, прагнення до посилення впливу на формування екологічної політики. Для забезпечення належного функціонування механізмів реалізації державної екологічної політики в Автономній Республіці Крим необхідним є комплексний підхід, участь у цьому процесі як

природокористувачів, так і розробників прогресивних технологій, адміністраторів і екологів територій, підприємців, потенційних інвесторів.

5. Перспективні напрями вдосконалення механізмів реалізації державної екологічної політики полягають у запозиченні світового досвіду впровадження біогазових устаткувань на регіональному рівні. Співпраця органів місцевого самоврядування, підприємств, громадських організацій щодо зниження рівня забруднення довкілля має стати пріоритетним напрямом у вдосконаленні механізмів державного управління захистом довкілля, оскільки використання біоенергетики забезпечить успішне вирішення не тільки економічних та екологічних проблем, але й політичних на національному, регіональному та місцевому рівнях.

6. Аналіз можливостей використання міжнародної допомоги та залучення інвестицій у процесі реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні дає підстави стверджувати, що їх використання в сучасних умовах є надзвичайно важливим і необхідним. Серйозність нинішніх екологічних проблем є предметом фіксування в багатьох документах, в яких закладаються прагнення досягати екологічних цілей, реалізовувати стратегії екологічного партнерства і співробітництва, що потребує значних зусиль, зокрема фінансових. Потреба залучення інвестицій співзвучна з необхідністю реформування цілої системи фінансування охорони навколишнього середовища та заходів, пов'язаних з відтворенням і підтриманням природних ресурсів у належному стані в Україні відповідно до ринкових відносин.

СПИСОК

ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Орлатий М. Система державного екологічного управління в Україні / М. Орлатий, В. Вакулєнко, Е. Ашикова // Управління сучасним містом. – 2006. – № 7-12 (23-24). – С. 80-87. (*Особистий внесок здобувача*: розкрито структуру функцій системи державного екологічного управління для всіх рівнів організації публічної влади в Україні).

2. Ашикова Е.І. Загальна оцінка екологічної ситуації в Автономній Республіці Крим / Е. Ашикова // Державне управління: теорія і практика [Електронний ресурс]. – 2007. – № 1. – Режим доступу до журн. : <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ Dutc/ 2007-1>.

3. Ашикова Е.І. Світовий досвід використання біогазу та перспективи його впровадження в Автономній Республіці Крим / Е.І. Ашикова // Науковий вісник Академії муніципального управління : Серія "Управління". – Вип. 1(3). Механізми державного управління та місцеве самоврядування / за заг. ред. В.К. Присяжнюка, В.Д. Бакуменка. – К. : ВПЦ АМУ, 2008. – С. 160-169.

4. Ашикова Е.І. Нормативно-правове забезпечення державної регіональної екологічної політики України / Е.І. Ашикова // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во ХарПІ НАДУ "Магістр", 2009. – Вип. 1 (24). – С. 157-163.

5. Ашикова Е.І. Стратегічна екологічна оцінка як складник механізму регулювання стану довкілля / Е.І. Ашикова // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 3 (12). – С. 211-217.

6. Ашикова Е.І. Перспективи покращення екологічного стану та енергетичної самодостатності в Автономній Республіці Крим / Е.І. Ашикова // Науковий вісник Академії муніципального управління : Серія "Управління". – Вип. 1 (3). Механізми державного управління та місцеве самоврядування / за заг. ред. В.К. Присяжнюка, В.Д. Бакуменка. – К. : ВПЦ АМУ, 2010. – С. 269-278.

7. Ашикова Е.І. Громадська участь у реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні / Е.І. Ашикова // Публічне управління: теорія та практика : зб. наук. пр. – Х. : Вид-во "ДокНаукДержУпр", 2013. – Вип. 4 (16). – С. 132-138.

8. Державне регулювання у сфері охорони навколишнього природного середовища : колективна монографія. – К. : НДІ "Укragропродуктивність", 2007. – 183 с. (Особистий внесок здобувача: Розділ 8 "Система екологічного управління").

9. Ашикова Е.І. Необхідність державного регулювання екологічного розвитку регіонів / Е.І. Ашикова // Проблеми трансформації системи державного управління в умовах політичної реформи в Україні : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 31 трав. 2006 р.) : у 2 т. – К. : Вид-во НАДУ, 2006. – Т. 2. – С. 180-182.

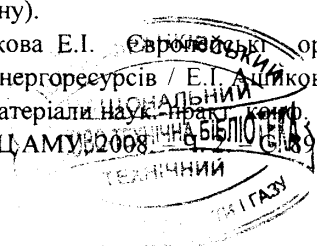
10. Ашикова Е.І. Статистичний аналіз сучасного стану природних ресурсів Автономної Республіки Крим / Е.І. Ашикова // Статистична оцінка соціально-економічного розвитку : зб. наук. праць. – Хмельницький : ХУУП, 2007. – С. 213-215.

11. Ашикова Е.І. Управління екологічним розвитком регіону / Е.І. Ашикова, С.В. Тимош // Актуальні проблеми муніципального управління : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (15 груд. 2006 р.). – К. : ВПЦ АМУ, 2007. – С. 254-256. (Особистий внесок здобувача: розробка рекомендацій щодо ефективного управління екологічним розвитком регіону).

12. Ашикова Е.І. Досвід європейських країн щодо використання екологічних стандартів як запоруки сталого функціонування екосистем / Е.І. Ашикова // Державне та муніципальне управління в умовах політико-адміністративної реформи : матеріали наук.-практ. конф. (17-18 травня 2007 р.). – Луцьк, 2007. – С. 174-177.

13. Ашикова Е.І. Проблеми екологічного управління: міжнародний досвід збалансованого розвитку регіону / Е.І. Ашикова, С.В. Тимош // Стратегія реформування системи державного управління на засадах демократичного врядування : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 31 трав. 2007 р.) : У 4 т. – К. : Вид-во НАДУ, 2007. – Т. 3. – С. 126-129. (Особистий внесок здобувача: визначення проблем екологічного управління та аналіз міжнародного досвіду збалансованого розвитку регіону).

14. Ашикова Е.І. Європейські орієнтири енергозбереження за умовами обмеженості енергоресурсів / Е.І. Ашикова // Європейські орієнтири муніципального управління : матеріали наук.-практ. конф. за між нар. участю (14 берез. 2008 р.) : у 2-х част. – К. : ВПЦ АМУ, 2008. – С. 89-92.

15. Ашикова Е.І. Взаємозв'язок екологічних та економічних важелів розвитку регіону / Е.І. Ашикова // Новітні тенденції розвитку демократичного врядування: світовий та український досвід : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 30 трав. 2008 р.) : у 3 т. / за заг. ред. О.Ю. Оболенського, С.В. Сьоміна. – К. : НАДУ, 2008. – Т. 3. – С. 77-79.

16. Ашикова Е.І. Створення надійного механізму природоохоронних заходів на регіональному рівні / Е.І. Ашикова // Стратегія регіонального розвитку: формування та механізми реалізації : пленарне засідання, рекомендації та матеріали підсумкової науково-практичної конференції за міжнародною участю (31 жовт. 2008 р.). – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2008. – С. 20-22.

17. Ашикова Е.І. Створення інформаційної регіональної бази еколого-економічних даних на прикладі Автономної Республіки Крим / Е.І. Ашикова, С.В. Тимош // Удосконалення механізмів державного управління та місцевого самоврядування : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (10 квіт. 2009 р.) : у 2-х част. – К. : Видавничо-поліграфічний центр АМУ, 2009. – Ч. 2. – С. 131-133. (Особистий внесок здобувача: визначено необхідність та запропоновано схему створення інформаційної регіональної бази еколого-економічних даних на прикладі Автономної Республіки Крим).

18. Ашикова Е.І. Перспективи використання твердих побутових відходів в Автономній Республіці Крим / Е.І. Ашикова // Демократичне врядування: наука, освіта, практика : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 29 трав. 2009 р.). – К. : НАДУ, 2009. – С. 381-384.

19. Ашикова Е.І. Еколого-економічне регулювання: деякі управлінські аспекти / Е.І. Ашикова // Ринкові трансформації у сфері природокористування: теорія, методологія, практика : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (22-23 верес. 2011 р.). – Луцьк : РВВ Луцького національного технічного університету, 2011. – С. 18-20.

20. Ашикова Е.І. Інноваційний підхід до формування екологічної політики Україна – ЄС / Е.І. Ашикова // Суспільні трансформації в сучасному світі : матеріали міжнародної науково-практичної конференції (5-9 листопада 2013 р.) / гол. ред. П. Хріенко. – Сімферополь-Ялта : Таврійський економічний журнал. – 2013. – № 4. – С. 42-44.

21. Ашикова Е.І. Стратегічна екологічна оцінка як інструмент реалізації державної екологічної політики / Е.І. Ашикова // Правові аспекти публічного управління: теорія та практика : матеріали V наук.-практ. конф. (12 грудня 2013 р.) / за заг. ред. Л. Л. Прокопенка. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2013. – С. 133-136.

22. Ашикова Е.І. Стратегічна екологічна оцінка як інструмент реалізації державної екологічної політики Е.І. Ашикова // Актуальні проблеми європейської інтеграції та євроатлантичного співробітництва України : матеріали 11-ї регіон. наук.-практ. конф. (Дніпропетровськ, 15 трав. 2014 р.) / за заг. ред. Л.Л. Прокопенка. – Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2014. – С. 174-177.

АНОТАЦІЇ

Ашикова Е.І. Механізми реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління. – Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу. – Івано-Франківськ, 2014.

У дисертації охарактеризовано сутність та об'єктивну необхідність удосконалення механізмів реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні. Здійснено системний аналіз основних та допоміжних механізмів її реалізації.

Висвітлено перспективні напрями вдосконалення механізмів реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні. Запропоновано здійснення структурно-технологічної реструктуризації виробництва; використання можливостей міжнародної допомоги і залучення інвестицій в процесі реалізації державної екологічної політики на регіональному рівні та використання творчого потенціалу суспільства.

Ключові слова: екологічна політика, сталий розвиток, природокористування, навколишнє природне середовище, довкілля, природні ресурси, регіональний рівень, державні механізми, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, громадські організації.

Ашикова Э.И. Механизмы реализации государственной экологической политики на региональном уровне. – Рукопись.

Диссертация на соискание научной степени кандидата наук государственного управления по специальности 25.00.02 – механизмы государственного управления. – Ивано-Франковский национальный технический университет нефти и газа. – Ивано-Франковск, 2014.

В диссертации исследована сущность и объективная необходимость совершенствования механизмов реализации государственной экологической политики на региональном уровне. Осуществлен системный анализ механизмов ее реализации, а именно организационный, правовой, экономический. Освещены перспективные направления совершенствования механизмов реализации государственной экологической политики на региональном уровне.

Доказано, что сотрудничество Украины с Европейским Союзом в сфере экологии является одним из приоритетов политики Украины. Как важный фактор в контексте перспективных направлений совершенствования механизмов государственного управления защитой окружающей среды, это сотрудничество осуществляется по нескольким актуальными для обеих сторон аспектам: создание Регионального экологического центра Украины; получение бюджетной поддержки для сектора охраны окружающей среды; сотрудничество с Европейским агентством окружающей среды; изменение климата.

Анализ реализации государственной экологической политики на региональном уровне свидетельствует о том, что в обеспечении государственной экологической политики Украины на пути европейской интеграции необходимо создать условия (информирование, инвестиционная привлекательность, экономическая обоснованность и др.) для обязательного проведения стратегической экологической оценки при разработке планов и программ развития на уровне стратегического планирования.

Доказано, что экологические проблемы в регионе должны решаться путем:

- разработки комплексной программы развития, что позволит значительно улучшить общее экологическое состояние, особенно рекреационной зоны, активизировать процесс социально-экономического развития региона;
- определением особенностей регионального экологического управления, которое функционирует в условиях взаимодействия местного самоуправления и уполномоченных органов государственного экологического управления. Экологические аспекты такого взаимодействия регламентируются действующим законодательством Украины;
- усовершенствованием механизма гармонизации взаимоотношений общества и природы на региональном уровне. Это будет способствовать эффективной реализации государственной экологической политики на региональном уровне со своими отличиями, планами действий, проектами и программами, которые получили широкое распространение в странах Европы и имеют свою определенную методологию.

Ключевые слова: экологическая политика, устойчивое развитие, природопользование, окружающая естественная среда, окружающая среда, природные ресурсы, региональный уровень, государственные механизмы, органы государственной власти, органы местного самоуправления, общественные организации.

Ashikova E.I. Mechanisms for the implementation of state environmental policy at the regional level. – Manuscript.

The Dissertation for the Degree of the Candidate of Sciences in Public Administration for the Specialty 25.00.02 – Mechanisms of Public Administration. – Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas. – Ivano-Frankivsk, 2014.

In the dissertation examines the nature and the objective necessity of improvement of mechanisms of implementation of state environmental policy at the regional level. Carried out a systematic analysis of the main and auxiliary mechanisms of its implementation is feasible.

The prospective directions of improvement of mechanisms of implementation of state environmental policy at the regional level are lighted. They are features the structural-technological restructuring of production; use the opportunities of international assistance and investment in the process of implementation of the state environmental policy at the regional level and use the creative potential of the members of the society.

Keywords: environmental policy, steady development, environment, environment, natural resources, management, natural public authorities, organs of local self-government, public organiz

